

Samen op (onder)zoek

Participatieve methodieken voor geëngageerde
onderzoekers en praktijkwerkers

Liesbeth De Donder - Lieselot Degraeve
Bas Dikmans - Silke Marynissen

COLOFON

Samen op (onder)zoek: participatieve methodieken voor geëngageerde onderzoekers en praktijkwerkers

Liesbeth De Donder, Lieselot Degraeve, Bas Dikmans, Silke Marynissen (redactie)

Vrije Universiteit Brussel, Vakgroep Educatiewetenschappen

Brussel

ISBN 9789077130162

Eerste versie

@ 2025 Liesbeth De Donder, Lieselot Degraeve, Bas Dikmans, Silke Marynissen

Niets uit deze uitgave mag worden overgenomen zonder duidelijke bronvermelding. Overname van tekst is toegestaan mits de oorspronkelijke auteur(s) en titel expliciet worden vermeld, zowel van het boek als van het betreffende hoofdstuk. Het is niet toegestaan de inhoud te wijzigen of voor commerciële doeleinden te gebruiken zonder schriftelijke toestemming van de auteur(s).

Vormgeving: Lieselot Degraeve

Illustraties: Zoë Claessens

www.samenoponderzoek.be

Licentie

Samen op (onder)zoek: participatieve methodieken voor geëngageerde onderzoekers en praktijkwerkers © 2025 by Liesbeth De Donder, Lieselot Degraeve, Bas Dikmans, Silke Marynissen is licensed under CC BY-NC-ND 4.0. To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>

RIPPLE EFFECTS MAPPING

HANNE BAKELANTS, SARAH DURY

SAMENVATTING

In een wereld waar complexe maatschappelijke vraagstukken steeds vaker een holistische aanpak vereisen, biedt *Ripple Effects Mapping* een unieke benadering om de impact van een project of beleid in kaart te brengen. Ripple Effects Mapping (rimpelingen-methodiek) is een participatieve evaluatiemethode die gebruikt wordt om de impact van complexe projecten te evalueren. Met behulp van waarderend onderzoek, *peer-to-peer*-interviews en mindmapping visualiseert Ripple Effects Mapping niet alleen de directe veranderingen van een project of beleid, maar brengt het ook de onverwachte en bredere effecten in kaart.

- 1 INLEIDING
- 2 WAAROM RIPPLE EFFECTS MAPPING?
- 3 TWEE RODE DRADEN BIJ RIPPLE EFFECTS MAPPING
- 4 KERNELEMENTEN VAN RIPPLE EFFECTS MAPPING
- 5 VARIATIES IN AANPAK
- 6 PRAKTISCHE OVERWEGINGEN BIJ EEN RIPPLE EFFECTS MAPPING-SESSIE

1. INLEIDING

Stel je voor dat je een steen in het water gooit. De eerste golf is zichtbaar op het oppervlak, maar het zijn de rimpelingen die ver in het water reiken, onverwachte plekken bereiken en nieuwe verbindingen creëren. Dat beeld is treffend voor hoe de acties in het project Compassionate University zich ontvouwen en hoe hun effecten zich verspreiden over verschillende lagen van de universiteitsgemeenschap. Het Compassionate University-project ging van start in november 2019, toen de Vrije Universiteit Brussel (VUB) zichzelf uitriep tot eerste *compassionate university* van Europa. Een compassionate university benadrukt het belang van steun en compassie tijdens ernstige ziekte, mantelzorg, overlijden en rouw onder studenten en personeel van een universiteit.

Bij de ontwikkeling van het Compassionate University-project stelden we vijf doelstellingen voorop: 1) duidelijke en transparante beleidsmaatregelen en procedures ontwikkelen, 2) ondersteuningsdiensten heroriënteren om ervaringen van ernstige ziekte, mantelzorg, overlijden en rouw aan te pakken, 3) die onderwerpen bespreekbaar maken door middel van bewustwording en activiteiten, 4) culturele geletterdheid over deze onderwerpen vergroten in de gemeenschap, en 5) strategische partnerschappen aangaan. Een kerncoalitie met belanghebbenden van het rectoraat, studiebegeleiding, Human Resources Management, Marketing en Communicatie, en het Compassionate Communities Centre of Expertise (COCO) vertaalde de doelstellingen naar concrete acties. De kerncoalitie ontwikkelde een breed scala aan activiteiten om studenten en personeel te ondersteunen tijdens een moeilijke periode. Ondanks de inspanningen was er frustratie bij de kerncoalitie omdat de impact van hun werk moeilijk zichtbaar is, wat het lastig maakte om een breed draagvlak te creëren. Elk initiatief of actie heeft niet alleen een directe impact, maar leidt ook tot onverwachte, subtiele veranderingen die pas na verloop van tijd zichtbaar zijn. Dat riep vragen op: 'Hoe meet je de impact van zo'n complex project, met zoveel verschillende acties, betrokkenen en lagen van verandering?' Het antwoord vonden we in Ripple Effects Mapping, een methodiek die ons hielp om de bredere, soms onzichtbare, effecten van onze inspanningen zichtbaar te maken.

We gaan even terug in de tijd naar de eerste Ripple Effects Mapping die gebeurde voor een impactanalyse van Horizons (Flore & Flora, 2007), een project van 18 maanden om leiderschap in gemeenschappen te versterken en armoede te verminderen (Washington State University, University of Idaho en North Dakota State, 2008). De zoektocht naar een gepaste evaluatiemethode ontstond uit de vraag hoe je de impact evalueert van een project dat lang duurt, veel betrokkenen heeft, en verschillende activiteiten omvat. Twee vragen stonden daarbij centraal: 'Hoe heeft ons werk een verschil gemaakt?' en 'Welke invloed heeft ons werk op de bredere gemeenschap?' Tijdens het onderzoek werden vragen gesteld over natuurlijk, cultureel, menselijk, sociaal, politiek, financieel en fysiek kapitaal om de veranderingen in kaart te brengen. Dat hielp deelnemers om breder te reflecteren over hun 'steen in de vijver' en de onbedoelde en onverwachte effecten van hun werk op andere delen van de gemeenschap.

2. WAAROM RIPPLE EFFECTS MAPPING?

Ripple Effects Mapping bleek bij uitstek geschikt voor de evaluatie van ons Compassionate University-project, omdat traditionele evaluatiemethodieken vaak focussen op attributie, waarbij wordt onderzocht of X een direct effect heeft op Y, wat niet aansluit bij de brede scope van het Compassionate University-project. Ripple Effects Mapping bestudeert contributie (Chazdon et al., 2017), wat ons in staat stelde niet alleen te

kijken naar de directe bijdrage van een project of beleid aan een bepaald resultaat, maar ook naar de subtiële, minder tastbare veranderingen die door de jaren heen ontstonden, zoals nieuwe netwerken, veranderingen in denkwijzen en onverwachte samenwerkingen (Bakelants et al., 2024). Een evaluatiemethode die de impact niet alleen in cijfers, maar vooral in verhalen en ervaringen vangt, leek ons de juiste keuze. De centrale vraag binnen Ripple Effects Mapping is: ‘Hoe draagt een beleid of project bij aan systeemverandering?’

De voordelen van Ripple Effects Mapping zijn de actieve betrokkenheid van belanghebbenden bij het evaluatieproces, de mogelijkheid tot groepsreflectie, het blootleggen van onverwachte en indirecte effecten en het verzamelen van verhalen uit diverse perspectieven. De methode biedt ook een kans om een pauze te nemen en kritisch terug te kijken op de voortgang van het project. Die reflectie kan vervolgens de toekomstige richting van het project beïnvloeden, wat aansluit bij het ethos van ontwikkelingsgerichte evaluatie. Ontwikkelingsgerichte evaluatie is een benadering die evaluatie integreert in het leerproces, waarbij evaluatie wordt gebruikt als een hulpmiddel om acties in complexe, dynamische contexten aan te passen en bij te sturen (Patton, 2010).

3. TWEE RODE DRADEN BIJ RIPPLE EFFECTS MAPPING

Er zijn twee rode draden waar je rekening mee moet houden om een Ripple Effects Mapping tot een goed einde te brengen: de participatieve benadering en de principes van waarderend onderzoek.

3.1 Participatieve benadering

Ripple Effects Mapping is een participatieve methodiek waarbij belanghebbenden actief betrokken worden bij het evaluatieproces. Ze delen zelf actief hun verhalen over de impact van het project. De actieve deelname van de betrokken actoren is essentieel; zonder hun inbreng kan je geen Ripple Effects Mapping volbrengen. Daarom is het belangrijk om vooraf voldoende tijd te reserveren om de belanghebbenden te leren kennen en hun betrokkenheid te waarborgen. De groep kan bestaan uit projectleiders, externe organisaties waarmee werd samengewerkt (zoals ngo's, overheidsinstellingen, bedrijven), beleidsmakers, financiers of sponsors en de eindgebruikers zelf. Al die stakeholders leveren een unieke bijdrage aan het evaluatieproces door hun perspectieven en ervaringen te delen, wat bijdraagt aan een holistische evaluatie van de impact van het project.

Voor het Compassionate University-project betrokken we alle leden van de kerncoalitie bij de evaluatie. Tijdens de Ripple Effects Mapping deelden die belanghebbenden hun persoonlijke ervaringen en inzichten over de impact van het project. Aangezien de leden van de kerncoalitie elkaar al goed kenden, konden ze meteen hun eigen ervaringen delen.

3.2 Waarderend onderzoek

Bij Ripple Effects Mapping passen we waarderend onderzoek toe, waarbij deelnemers elkaar waarderende vragen stellen. Waarderend onderzoek werd oorspronkelijk vooral ingezet om organisatieverandering te stimuleren en om de sterktes van een organisatie te ontdekken door waarderende vragen te stellen en succesverhalen te delen (Coghlan et al., 2003). Een vaak gebruikte methode voor waarderend onderzoek

is het 5-D-model waarbij vragen worden gesteld die de deelnemers door de fasen *Define*, *Discover*, *Dream*, *Design*, en *Destiny* leiden (Cooperrider & Whitney, 2005).

1. Tijdens de Define-fase beschrijf je het thema of project dat je wil onderzoeken zo goed mogelijk.
2. Discovery houdt in dat deelnemers elkaar interviewen en verhalen delen over enkele van hun beste, meest memorabele ervaringen tijdens een project of interventie.
3. Met informatie uit de Discovery-fase gaan de deelnemers door naar de Dream-fase waarin ze nadenken over de gewenste toekomst.
4. In de Design-fase denken de deelnemers na over strategieën die tot positieve veranderingen kunnen leiden.
5. Tijdens de Destiny-fase maken de deelnemers concrete plannen en formuleren ze duidelijke doelstellingen.

Bij Ripple Effects Mapping ligt de focus vooral op de Discovery-fase, hoewel aspecten van Dream, Design en Destiny ook vaak naar voren komen. Deelnemers denken vaak vanzelf na over de gewenste toekomst en manieren om specifieke doelstellingen te realiseren, waardoor de overige fasen van het 5-D-model op natuurlijke wijze aan bod komen.

4. KERNELEMENTEN VAN RIPPLE EFFECTS MAPPING

4.1 Peer-to-peer-interviews

Aan het begin van een Ripple Effects Mapping-sessie worden deelnemers gevraagd om elkaar te interviewen over hoogtepunten, waaronder successen of prestaties die voortkomen uit een project. Tijdens die peer-to-peer-interviews stellen deelnemers elkaar een reeks open vragen die de facilitator eerder ontwikkelde op basis van de waarderend onderzoeksbenadering die we hierboven beschreven. Bij de Ripple Effects Mapping van ons project gingen de leden van de kerncoalitie in duo's aan de slag met de vragen en maakten via post-it notes aantekeningen tijdens de interviews. De gesprekken werden ook opgenomen.

Voor de sessie van het Compassionate University-project waren de waarderende interviewvragen afgeleid van eerdere Ripple Effects Mapping-onderzoeken door Sero et al. (2016). De vragen waren onder andere:

- Wat is een hoogtepunt of prestatie van het Compassionate University-project?
- Welke nieuwe of verdiepende connecties met anderen zijn ontstaan als onderdeel van het Compassionate University-project?
- Welke onverwachte dingen (positief of negatief) hebben zich voorgedaan als gevolg van het Compassionate University-project?
- Hoe hebben de initiatieven de bredere gemeenschap beïnvloed?

4.2 Mindmapping

Na afloop van de peer-to-peer-interviews komen de deelnemers weer samen in groep om hun antwoorden te bespreken. De facilitator begeleidt het gesprek om ervoor te zorgen dat iedereen aan het woord komt. Het is de bedoeling dat deelnemers voortbouwen op elkaars gedachten en gezamenlijk reflecties genereren. Die rapportage markeert het begin van de mindmappingfase. De facilitator gebruikt mindmapping om tijdens de sessie de keten van effecten van een project visueel in kaart te brengen. Het groepsgebesprek wordt ook opgenomen.

RIPPLE EFFECTS MAPPING

Tijdens de Ripple Effects Mapping-sessie van het Compassionate University-project werd een groepsdiscussie georganiseerd om de inzichten uit de peer-to-peer-interviews te delen. Details van de verhalen werden op een whiteboard verzameld. Zodra de post-its op het whiteboard waren gedocumenteerd, verbonden de deelnemers de post-its en brainstormden ze over mogelijke overkoepelende thema's waardoor een mindmap ontstond die de belangrijkste acties en uitkomsten van het Compassionate University-project vastlegde (Figuur 1).

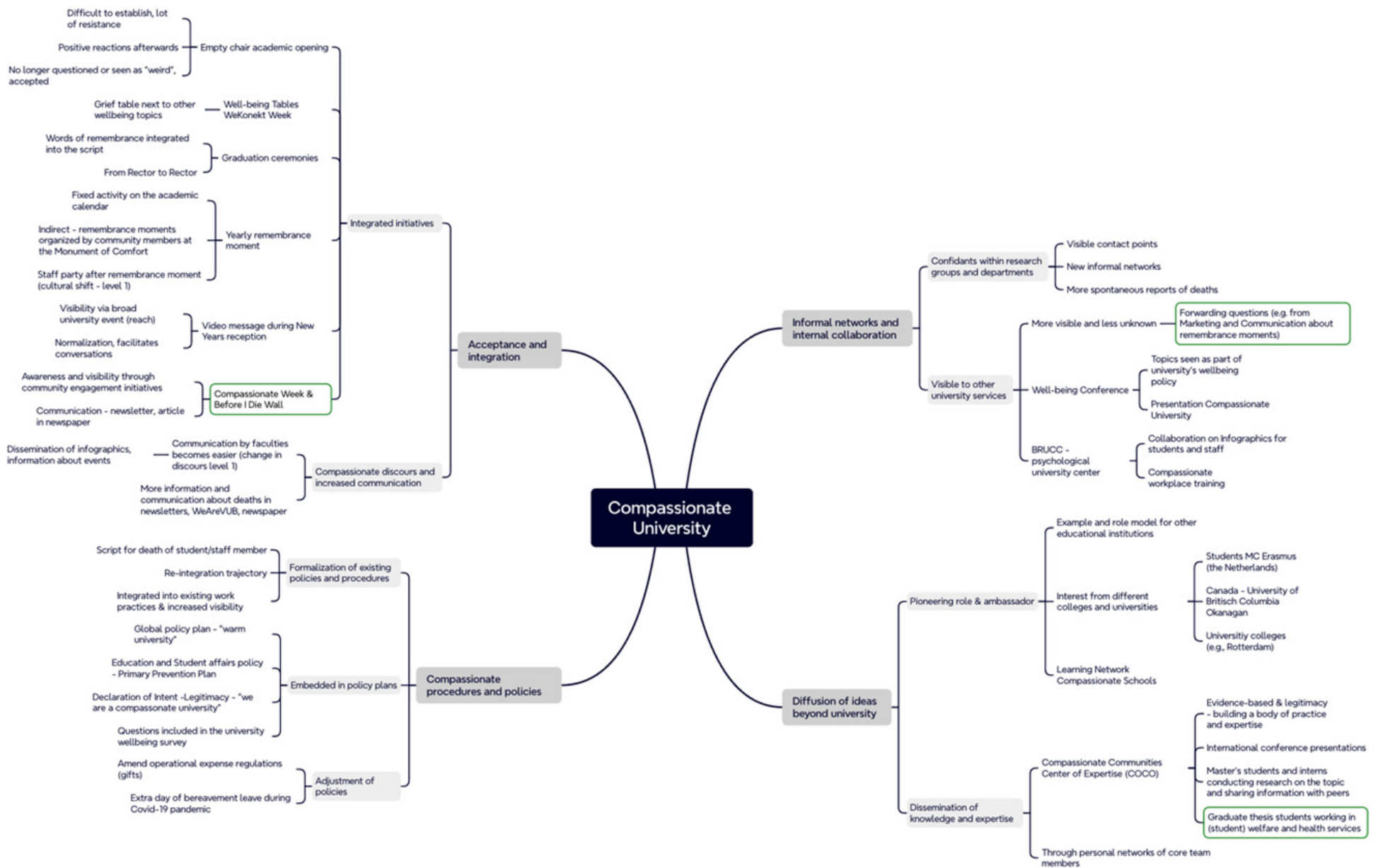
De laatste fase bestond uit reflectie over eventuele ontbrekende effecten of acties die aanvankelijk gepland waren, maar niet werden gerealiseerd.

Figuur 1. Handgeschreven mindmap tijdens Ripple Effects Mapping-focusgroep, overgenomen uit 'Mapping the ripple effects of a compassionate university for serious illness, death, and bereavement' door Bakelants, et al., 2024, p. 4

Na de Ripple Effects Mapping-focusgroep werd de handgetekende mindmap (Figuur 1) ingevoerd in de mappingsoftware XMIND (Chazdon et al., 2017). Dat vergemakkelijkt de omzetting van de gegevens naar een spreadsheetformaat dat compatibel is met het data-analyseprogramma MAXQDA. Met XMIND genereerden we uiteindelijk een nieuwe mindmap om de overeengekomen uitkomstgebieden visueel weer te geven (Figuur 2). Elk uitkomstgebied omvat inzichten uit de oorspronkelijke handgetekende mindmap, samen met inzichten afgeleid uit de transcripties van de focusgroep. De vier uitkomstgebieden zijn: (1) Meer aanvaarding en integratie van thema's als zware ziekte, overlijden en rouw in bestaande praktijken, (2) meer steun en formalisering van compassionate procedures en beleid, (3) het ontstaan van informele netwerken en samenwerkingen over de thema's, (4) verspreiding van compassionate ideeën buiten de universiteit.

RIPPLE EFFECTS MAPPING

Figuur 2. Mindmap in XMIND-mappingsoftware, overgenomen uit 'Mapping the ripple effects of a compassionate university for serious illness, death, and bereavement' door Bakelants, et al., 2024, p. 6

5. VARIATIES IN AANPAK

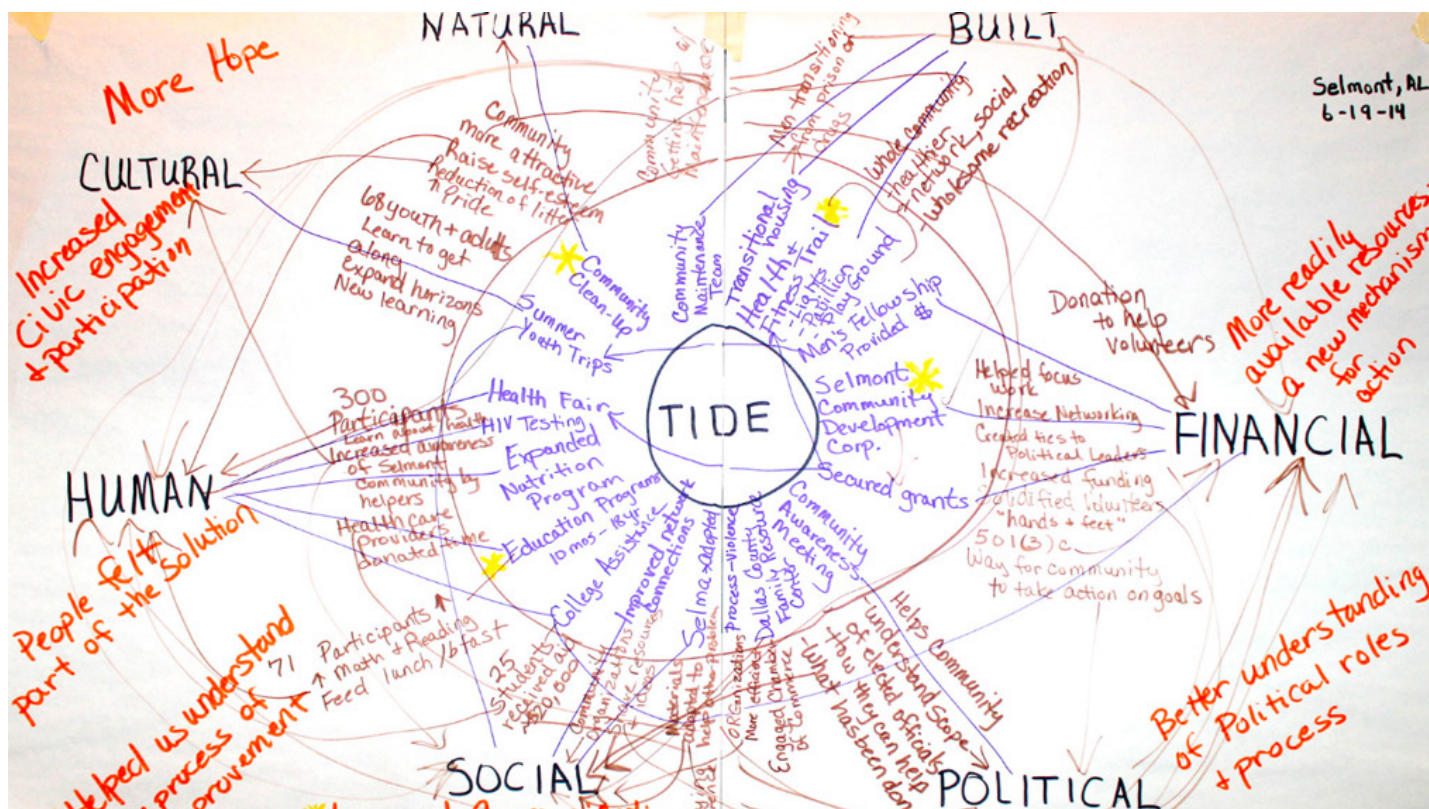
Er zijn drie varianten voor het uitvoeren van een Ripple Effects Mapping (Emery et al., 2015): *Web mapping*, *in-depth rippling*, en *theming and rippling*. Elke variant heeft zijn specifieke toepassing. Bij web mapping wordt doorgaans een theoretisch kader, zoals het Community Capitals Framework, ingezet om de effecten te structureren. In-depth rippling verkent de meest significante veranderingen die voortkomen uit een project, zoals wij gedaan hebben met het Compassionate University-project. Bij theming and rippling ligt de nadruk op alle mogelijke ripple-effecten in kaart brengen.

5.1 Web mapping

Bij web mapping is er een leidend kader of theorie om de verschillende effecten van een project in kaart te brengen. Vaak wordt het Community Capitals Framework gehanteerd om de input van de deelnemers te categoriseren tijdens de rapportage. Figuur 3 is een voorbeeld van een web mapping-rapportage volgens het Community Capitals Framework (Flora & Flora, 2007). De onderstaande stappen kan je volgen bij web mapping.

RIPPLE EFFECTS MAPPING

1. **Welkom en kort overzicht van de doelstelling (5 minuten):** 'Het doel is om te onderzoeken hoe de activiteit of het project een verschil maakt in de gemeenschap en om lessen te trekken voor het huidige werk en toekomstige doelstellingen te formuleren. Daarbij kijken we naar de impact van het project of beleid op verschillende vormen van kapitaal (zie lager voor de soorten kapitaal).'
2. **Waarderend onderzoek (peer-to-peer-interviews) (10 minuten):** Vraag de deelnemers om in duo's te gaan zitten. Geef tien minuten de tijd om met elkaar te delen op welke manier ze denken dat hun werk een verschil heeft gemaakt in de gemeenschap. Zorg ervoor dat elk duo post-its heeft om aantekeningen te maken tijdens de gesprekken. De volgende vragen staan centraal:
 - Wat doen mensen anders als resultaat van het project?
 - Welke veranderingen heeft het project teweeggebracht?
3. Schrijf de naam van het project in het midden van een groot papier en stel het **Community Capitals Framework (CCF)** voor. Schrijf de kapitalen aan de uiteinden van het groot papier en geef een korte uitleg bij elk kapitaal (Flora & Flora, 2007). (15 minuten):
 - a. *Natuurlijk kapitaal* omvat de natuurlijke hulpbronnen in onze omgeving, zoals water, bodem, biodiversiteit.
 - b. *Cultureel kapitaal* gaat over taal, tradities, muziek, kleding, enzovoort, en onze dagelijkse manieren van denken en handelen.
 - c. *Menselijk kapitaal* verwijst naar onze kennis, vaardigheden en begrip van een situatie. Het omvat ook *self-efficacy*, ofwel ons geloof dat we in staat zijn dingen te laten gebeuren of te veranderen.
 - d. *Sociaal kapitaal* gaat over de verbindingen en relaties met anderen. We willen kijken naar de netwerken waarin deelnemers betrokken zijn: de netwerken waar mensen elkaar goed kennen en samenwerken, maar ook de zwakkere banden die een invloed hebben op het werk.
 - e. *Politiek kapitaal* gaat over het beleid, wetten, functies, en machtsdynamieken. Politiek kapitaal omvat de middelen die bepaald gedrag aanmoedigen, maar het gaat ook om wiens stemmen worden gehoord en gerespecteerd.
 - f. *Financieel kapitaal* omvat leningen, investeringen, giften en filantropie.
 - g. *Gebouwd kapitaal* bestaat uit de materiele bronnen of de infrastructuur die beschikbaar zijn om het werk uit te voeren, zoals gebouwen, wegen, technologie, energievoorzieningen.

Figuur 3. Voorbeeld web mapping-sessie, overgenomen uit *A field guide to ripple effects mapping* door Chazdon et al., 2017, p. 69

4. Begin de **eerste ripple** (eerste kring) in kaart te brengen door te vragen: 'Wat doen mensen anders?' Plaats de items die tijdens de discussie naar boven komen dichtbij het centrum (de cirkel met de naam van het project erin). Gebruik pijlen om de items te verbinden met de verschillende kapitalen. De deelnemers kunnen zelf de items in verband brengen met een kapitaal, of de facilitator doet dat. Vraag naar meer ideeën door te informeren naar veranderingen in kapitalen die nog niet zijn genoemd. (10 minuten)
5. Breng de **tweede ripple** (tweede kring) in kaart door te focussen op de items uit de eerste kring en verdere vragen te stellen zoals: 'Wie profiteert hiervan en op welke manier?' Gebruik een andere kleur voor de tweede ripple, zodat de kringen duidelijk van elkaar worden onderscheiden. (10 minuten)
6. Breng de **derde ripple** (derde kring) in kaart door de vraag te stellen: 'Welke veranderingen zie je in de systemen, instituties en organisaties van de gemeenschap? Wat veranderde in de dagelijkse denk- en werkwijzen?' Gebruik opnieuw een andere kleur voor de ripples in de derde kring en verbindt die items met de kapitalen aan het uiteinde van het papier. (10 minuten)
7. **Reflectie en slot:** Zodra de derde kring is voltooid, bekijk de kaart en reflecteer op de antwoorden voor elk van de kringen. Vraag de groep om te bepalen welke verandering of impact het meest significant is en geef die aan met een ster. Laat de groep nadenken over hoe ze het verhaal kunnen uitbreiden zodat er een groter draagvlak voor het project kan worden gecreëerd. Bespreek ook hoe je de impact en resultaten van het project zal delen na de sessie. (15 minuten)

5.2 In-depth rippling

Tijdens in-depth rippling focust de groep zich op de diepste of meest impactvolle veranderingen. Er wordt geen theorie of kader gebruikt om het gesprek te sturen zoals bij web mapping. Deze variant hebben wij gekozen om toe te passen in het Compassionate University-project omdat we zicht wilden krijgen op de meest impactvolle veranderingen in de gemeenschap van de Vrije Universiteit Brussel. Figuur 4 is een voorbeeld van een in-depth rippling op basis van het Compassionate University-project. De onderstaande stappen kan je volgen bij in-depth rippling.

1. **Welkom en kort overzicht van de doelstellingen (5 minuten), als volgt:** 'Deze impactmapping zal ons helpen om zowel de directe als indirecte effecten van het project beter te begrijpen. Het doel is om de veranderingen die door het project zijn teweeggebracht nauwkeurig samen te documenteren. Het uiteindelijke mappingsproces biedt een visuele tool om de impact van het project aan stakeholders te presenteren, de resultaten te valideren en een breder draagvlak te creëren.'
2. **Waarderend onderzoek (peer-to-peer-interviews) (10 minuten):** Vraag de deelnemers om in duo's te gaan zitten. Geef tien minuten de tijd nemen om met elkaar te delen op welke manier ze denken dat hun werk een verschil heeft gemaakt binnen de gemeenschap. Zorg ervoor dat elk duo post-its heeft om aantekeningen te maken tijdens de gesprekken. De volgende vragen staan centraal tijdens de duo-interviews:
 - Wat zijn volgens jou de belangrijkste successen van het project?
 - Waar ben jij het meest trots op?
 - Welke onverwachte veranderingen heb je geobserveerd als gevolg van het project?
3. **Mapping (45 minuten):** De deelnemers delen hun antwoorden op de interviewvragen in groep en kunnen commentaar geven op en aanvullingen doen bij de reacties van anderen om ervaringen te vergelijken. De facilitator documenteert de antwoorden met kernwoorden op een groot papier. Tijdens de verhalen kan je verdiepende vragen stellen, zoals: 'Wat gebeurde er daarna? Wie was hierbij betrokken? Hoeveel mensen waren er? Hoe heeft dat een verschil gemaakt in de gemeenschap?' Gebruik een verschillende kleur voor elk ripple die je documenteert.
4. **Reflectie en slot (15 minuten):** Moedig deelnemers aan om te reflecteren over de meest significan-

RIPPLE EFFECTS MAPPING

te veranderingen die werden gedocumenteerd tijdens het mappingproces. Bedank de deelnemers en vertel wat de volgende stappen zijn. Zal de mapping gedigitaliseerd worden en geanalyseerd? Zullen er foto's gedeeld worden? Op welke manier zal de data gedeeld worden en met wie?

Figuur 4. Voorbeeld van in-depth rippling, overgenomen uit *A field guide to ripple effects mapping* door Chazdon et al., 2017, p. 94

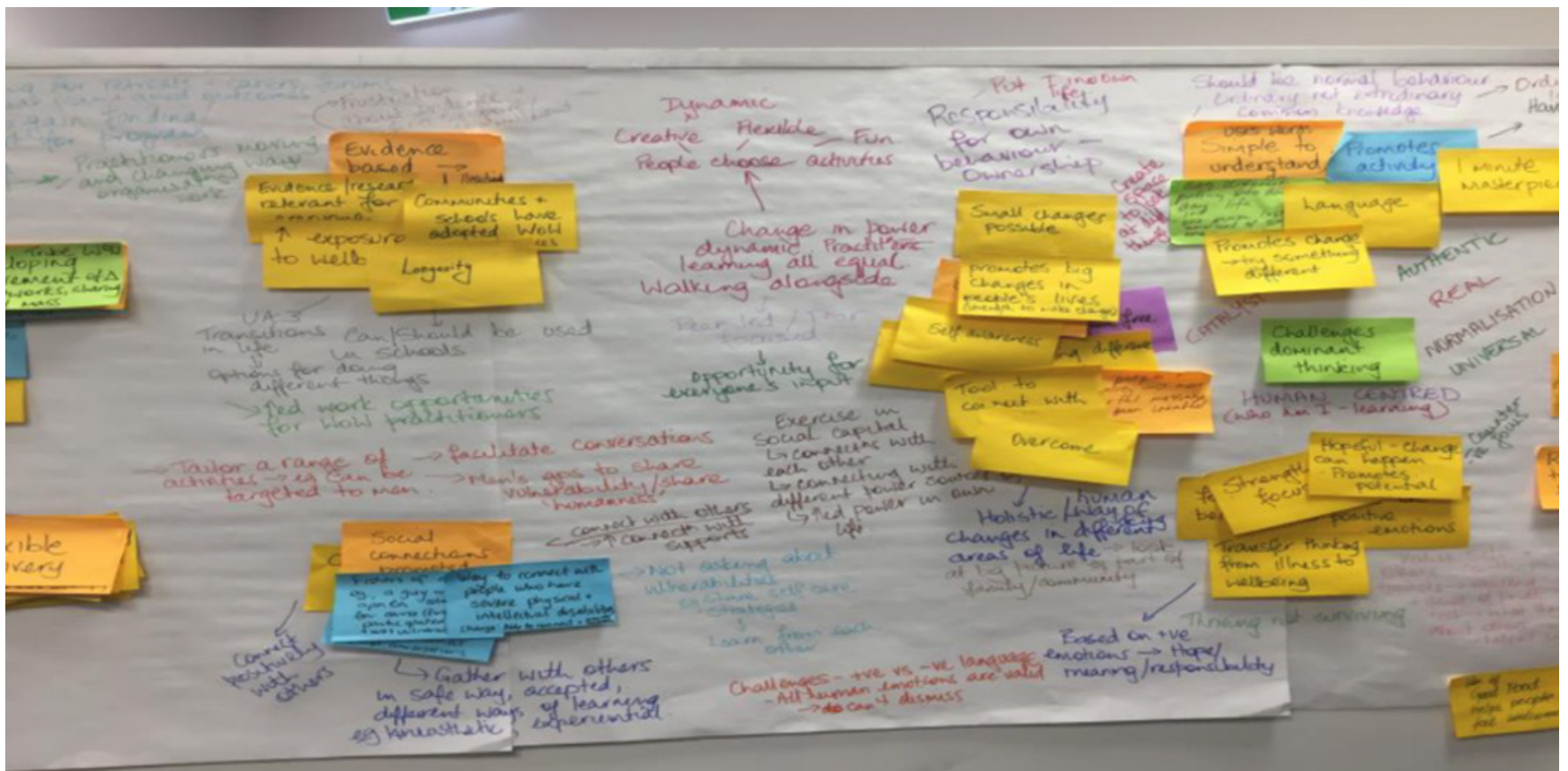
5.3 Theming and rippling

Deze benadering is een variant op de in-depth rippling. Bij theming and rippling ligt de nadruk minder op de keten van verhalen vastleggen, maar meer op alle ripples in kaart brengen. Nadat de ripples zijn gerapporteerd, denkt de groep gezamenlijk na over hoe ze gecategoriseerd kunnen worden. Figuur 5 is een voorbeeld van een mapping die voortkomt uit een theming and rippling-sessie. De onderstaande stappen kan je volgen bij theming and rippling.

- 1. Welkom en kort overzicht van de doelstellingen (5 minuten):** De facilitator legt uit wat Ripple Effects Mapping betekent en overloopt de stappen van de workshop: i) peer-to-peer-interviews, ii) mapping en categoriseren, en iii) groepsreflectie.
- 2. Waarderend onderzoek (peer-to-peer-interviews) (10 minuten):** Vraag de deelnemers om in duo's te gaan zitten. Geef tien minuten de tijd nemen om met elkaar te delen op welke manier ze denken dat hun werk een verschil heeft gemaakt in de gemeenschap. Zorg ervoor dat elk duo post-its heeft om aantekeningen te maken tijdens de gesprekken. De volgende vragen staan centraal tijdens de duo-interviews:
 - Wat is een hoogtepunt, prestatie, of succes van het project?
 - Welke onverwachte of verrassende ontwikkelingen hebben zich voorgedaan als gevolg van het project?
 - Welke nieuwe of diepere banden met anderen zijn ontstaan als gevolg van het project?

RIPPLE EFFECTS MAPPING

- 3. Mapping en categoriseren (60 minuten):** Bouw verder op de inzichten uit de peer-to-peer-interviews om te begrijpen hoe het project impact heeft. De vragen van de peer-to-peer-interviews zijn ontworpen om verschillende soorten ripples of veranderingen te categoriseren, zoals nieuwe kennis of vaardigheden, nieuwe relaties of connecties, verbeterde infrastructuur, enzovoort. In deze fase deelt elk duo de inzichten uit de interviews en plaatsen ze de post-its vooraan. Zodra alle post-its zijn verzameld, worden de inzichten gezamenlijk besproken om overkoepelende thema's te identificeren. Cluster de post-its per thema en werk eventueel extra inzichten bij de post-its uit.
- 4. Reflectie en slot (15 minuten):** Moedig deelnemers aan om te reflecteren over de meest significante veranderingen die werden gedocumenteerd tijdens het mappingsproces. Bedank de deelnemers aan het einde en bespreek samen wat de volgende stappen zijn. Zal de mapping gedigitaliseerd worden en gecodeerd? Zullen er foto's gedeeld worden? Op welke manier zal de data gedeeld worden en met wie?

Figuur 5. Voorbeeld theming and rippling workshop, overgenomen uit 'Wheel of Wellbeing (WoW) health promotion program: Australian participants report on their experiences and impacts' door D, Spain et al., 2021, p. 5.

6. PRAKTISCHE OVERWEGINGEN BIJ EEN RIPPLE EFFECTS MAPPING-SESSIE

Ripple Effects Mapping is een goede methodiek om mee te werken, maar er zijn ook een aantal moeilijkheden. Een goede voorbereiding is daarom cruciaal. Hieronder geven we een aantal praktische tips om alles uit je Ripple Effects Mapping-sessie te halen.

- **Diverse groep stakeholders:** Een veelvoorkomende opgave bij het organiseren van een Ripple Effects Mapping-sessie is om een diverse groep stakeholders te betrekken. Daarom is het belangrijk om duidelijk te communiceren over het doel en de waarde van hun deelname, en voorafgaand voldoende tijd te reserveren voor kennismaking en uitleg. Bij Compassionate University vonden verschillende interviews plaats voor de uiteindelijke Ripple Effects Mapping-sessie. Dat hielp om vertrouwen op te bouwen en om verwachtingen van de deelnemers te bewaken.

- **Verken de context van het project:** Geef de tijd om het project en de context grondig te begrijpen. Plan interviews met stakeholders van tevoren. Zonder voldoende kennis van het project en de context kan het lastig zijn om de ripples te rapporteren en de verhalen tijdens de Ripple Effects Mapping-sessie te volgen. Bij het Compassionate University-project voerden we vooraf individuele gesprekken met de leden van de kerncoalitie, en de onderzoeker voerde een uitgebreide analyse uit van alle bestaande documenten en initiatieven. Dat zorgde voor een stevige basis om tijdens de Ripple Effects Mapping-sessies op voort te bouwen.
- **Stel verdiepende vragen op:** Denk vooraf na over relevante verdiepende vragen om te stellen tijdens het rapporteren van de ripples. Tijdens de sessie zelf is er weinig tijd om vervolgvragen te bedenken. Die vragen zijn belangrijk om de causale verbindingen in kaart te brengen, vooral bij in-depth rippling. Voorbeelden van verdiepende vragen die tijdens de Ripple Effects Mapping van het Compassionate University project werden gebruikt, zijn: 'Wie was hierbij nog betrokken? Tot welke verdere ontwikkelingen heeft dit geleid? Kan je daar nog een concreet voorbeeld van geven?' Die vragen helpen om de bredere effecten van acties en beslissingen duidelijker te maken.
- **Extra assistentie tijdens de sessie:** Onze ervaring met de Ripple Effects Mapping van het Compassionate University-project liet zien dat het nuttig kan zijn om een persoon in te schakelen om te assisteren tijdens de workshop. Terwijl de facilitator bezig is met de ripples te rapporteren en aanvullende vragen te stellen, is het waardevol als een andere persoon notities maakt. Die notities kunnen later helpen om de mindmap aan te vullen.
- **Peer-to-peer-interviews:** Tijdens de Ripple Effects Mapping-sessie van het Compassionate University-project merkten we dat deelnemers vaak wat tijd nodig hebben om op gang komen tijdens de peer-to-peer-interviews. Plan daarom voldoende tijd in voor dat onderdeel van de sessie. De inzichten uit de interviews zijn cruciaal voor de voortgang van de Ripple Effects Mapping-sessie. Controleer of deelnemers goed met de interviews op weg zijn en of ze eventueel extra ondersteuning nodig hebben. Benadruk dat het vooral gaat om hun persoonlijke verhalen, gevoelens en interpretaties, en niet alleen om de direct zichtbare resultaten.
- **Follow-upsessie:** Plan een opvolging in met de deelnemers om de uiteindelijke gedigitaliseerde mindmap te bespreken. Vraag of er elementen ontbreken en of er nieuwe ripples zijn opgemerkt sinds de voorgaande sessie. Na de focusgroep met de Compassionate University kerncoalitie werd de gedigitaliseerde Ripple Effects Mapping ook naar alle deelnemers gestuurd om hun feedback te verzamelen en eventuele aanvullingen te bespreken.

REFERENTIES

Bakelants, H., Dury, S., Chambaere, K., De Donder, L., Deliens, L., Vanderstichelen, S., ... & Van Droogenbroeck, F. (2024). Mapping the ripple effects of a compassionate university for serious illness, death, and bereavement. *Palliative Care and Social Practice*, 18. <https://doi.org/10.1177/26323524241272110>

Baker, B., Calvert, M., Emery, M., Enfield, R., & Williams, B. (2010). Mapping the impact of youth on community development: What are we learning? [PowerPoint slides]. North Central Regional Center for Rural Development Webinar Series. Geraadpleegd via <http://ncrcrd.msu.edu/uploads/files/Mapping%20Impact%20of%20Youth%20on%20Com%20Dev%2012-3-10.pdf>

Chazdon, S., Emery, M., Hansen, D., Higgins, L., & Sero, R. (2017). *A field guide to ripple effects mapping*. Uni-

versity of Minnesota Libraries Publishing.

Coghlan, A. T., Preskill, H., & Catsambas, T. T. (2003). An overview of Appreciative Inquiry in evaluation. *New Directions for Evaluation* 100, 5–22. <https://doi.org/10.1002/ev.96>

Cooperrider D.L. & Whitney, D.K. (2005). *Appreciative Inquiry: A Positive Revolution in Change*. Berrett-Koehler. https://www.researchgate.net/publication/237404587_A_Positive_Revolution_in_Change_Appreciative_Inquiry

Emery, M., & Flora, C. B. (2006). Spiraling-up: Mapping community transformation with community capitals framework. *Community Development: Journal of the Community Development Society*, 37(1): 19–35. <https://doi.org/10.1080/15575330609490152>

Emery, M., Higgins, L., Chazdon, S., & Hansen, D. (2015). Using Ripple Effect Mapping to evaluate program impact: Choosing or combining the methods that work best for you. *Journal of Extension* 53(2). Geraadpleegd via <http://www.joe.org/joe/2015april/tt1.php>

Flora, C.B. & J.L. Flora (2007), *Rural Communities: Legacy and Change*, Westview Press, Boulder CO. <https://doi.org/10.2307/2074627>

Nobles, J., Wheeler, J., Dunleavy-Harris, K., Holmes, R., Inman-Ward, A., Potts, A., ... & Foster, C. (2022). Ripple effects mapping: capturing the wider impacts of systems change efforts in public health. *BMC Medical Research Methodology*, 22(1), 72. <https://doi.org/10.1186/s12874-022-01570-4>

Patton, M. Q. (2010). *Developmental evaluation: Applying complexity concepts to enhance innovation and use*. Guilford press.

Sero R, Hansen D, Higgins L. (2016). *Evaluating your community work with in-depth Ripple Effects Mapping*. In: Paper Presented at the American Evaluation Association Annual Conference. Geraadpleegd via <https://www.eval.org/p/cm/ld/fid=413>

Spain, D., Stewart, V., Betts, H., & Wheeler, A. J. (2021). Wheel of Wellbeing (WoW) health promotion program: Australian participants report on their experiences and impacts. *BMC Public Health*, 21, 1-11. <https://doi.org/10.1186/s12889-021-12076-x>